

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
Галузь знань – 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність – 032 «Історія та археологія»
Освітньо-наукова програма «Сходознавство»**

Затверджено на засіданні вченої ради
історичного факультету

Протокол № 8

від «21» грудня 2023 р.

В.о. декана історичного факультету

Тарас ПШЕНИЧНИЙ

Київ – 2023

Програма розроблена Робочою групою ОНП «Сходознавство» історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Автори-розробники – доктор історичних наук, професор Вадим А. РУБЕЛЬ (гарант освітньо-наукової програми), доктор історичних наук, професор Наталія Д. ГОРОДНЯ; кандидат історичних наук, доцент Дмитро С. ПУХОВЕЦЬ, кандидат історичних наук, доцент Олексій Г. СОКІРКО, доктор філософії Ольга В. НОВІКОВА.

Програма кваліфікаційного іспиту зі спеціальності складена відповідно до опису освітньо-наукової програми «Сходознавство» на здобуття освітнього ступеню магістр (введено в дію наказом ректора № 1023-32 від «20» грудня 2023 р.).

Кваліфікаційний іспит складається з питань, що відображають обов'язкові компоненти програми.

На письмово-усний іспит виносяться питання проблемного характеру. Екзаменаційний білет складається з 4-х аналітичних питань. Мета іспиту – перевірити та оцінити набутий в рамках ОНП «Сходознавство» рівень фахової підготовки здобувачів освітнього ступеню магістр історії та археології.

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Освітньо-наукова програма:

Сходознавство

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІСТОРИЧНИХ ТА АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Методологія історичної науки. Загальні, спеціальні, міждисциплінарні методи в історичній науці. Культура академічної доброчесності, види відповідальності за її порушення. Нормативно-правова база вищої освіти та науки в Україні. Етичний кодекс вченого України. Репозитарій академічних текстів. Об'єкти і нормативно-правова база права інтелектуальної власності в Україні.

ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА ІСТОРИКА

Предмет професійної етики, її категорії та функції. Етичні принципи та норми професії історика-сходознавця. Ключові засади психолого-етичних аспектів ділового спілкування та набуття практичних навичок використання етичних норм. Базові складові професійної та корпоративної етики історика. Етичний кодекс Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Психологія вищої школи як галузь психологічної науки: історія, предмет, завдання, методи. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі. Сучасні освітні парадигми. Психологічна характеристика студентського віку. Типологія студентів. Освітньо-професійна соціалізація та професійне становлення особистості студента. Психологічний аналіз навчальної діяльності студента. Самоосвітня діяльність. Академічна група студентів як об'єкт освітньо-професійної соціалізації. Педагогічна діяльність викладача. Психологічні основи педагогічного спілкування. Особистість педагога як предмет психологічного аналізу. Компетентнісний підхід у навчанні і вихованні як основних видах діяльності викладача. Психологічні моделі навчання. Психологія педагогічної взаємодії викладача і студентів.

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

Предмет, завдання, методологія і дидактика педагогіки вищої школи. Форми організації, методи навчання, система діагностики знань і умінь студентів у вищій школі. Організація виховної роботи у вищій школі. Психолого-педагогічні основи формування професійної компетенції викладача ЗВО. Педагогічна майстерність і педагогічний такт викладача.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВИТИ

Предмет, завдання і сутність методики викладання історії у закладах вищої освіти як науки і навчальної дисципліни. Стан і завдання вищої освіти України. Організація навчального процесу у ЗВО. Елементи вузівської історичної освіти та структура історичних знань студентів. Теорія та методика підготовки, організації і проведення лекцій, семінарських і практичних занять, факультативів і консультацій, самостійної роботи і практик студентів. Діагностика вивчення історії.

ІСТОРИЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СХОДУ

Предмет і завдання історичної географії. Походження фізичних типів населення Землі. Географічні умови, етногенез населення, зміни етнічних і політичних кордонів на Сході. Географічний аспект процесу формування матеріальної і духовної культури, традиційного мистецтва народів Сходу.

ТИПОЛОГІЯ ТА ДИНАМІКА ЛЮДСЬКИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ

Історія формування та рівень сучасного розуміння системних уявлень про фундаментальні складові концептуально-теоретичного осмислення соціоісторичного розвитку на основі діалектичного поєднання факторів варіативності, закономірності й альтернативності в історії. Типологічні й етапні особливості розвитку людських цивілізацій в історичному аспекті в контексті східно-західної дихотомії світового соціоеволюційного процесу. Типологія та динаміка доцивілізаційних людських спільнот. Типологія та динаміка людських цивілізацій доби стародавності, середньовіччя, нового часу, сучасності. Стан, структура і перспективи розвитку сучасної макроглобальної поліцивілізаційної спільноти.

ПАМ'ЯТКИ ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО В КРАЇНАХ СХОДУ

Створення та діяльність Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) в сфері збереження всесвітньої спадщини. Статус, особливості, стан збереження і популяризації пам'яток всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в країнах Сходу.

GLOBALIZATION: PAST AND PRESENT (ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ)

Зародження і розвиток глобалістики. Концепції глобалізації та її прояви у царині економіки, культури і політики, соціальній і безпековій сферах на сучасному етапі розвитку людства і в минулому.

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ В КРАЇНАХ СХОДУ

Виникнення та розвиток етнокультурного туризму в країнах Сходу від стародавніх часів до сучасності. Культурні, історичні та релігійні ландшафти країн Сходу, символіка місця і простору як основа етнокультурного туризму. Туризм як форма збереження традиційної культури народів Сходу.

ТУРИСТИЧНІ КЛАСТЕРИ КРАЇН СХОДУ

Культурні комплекси країн і регіонів Сходу як складова світової культурно-мистецької спадщини, міжкультурних, соціальних і політичних взаємин та розвитку туризму на сучасному етапі.

ІСТОРІЯ КОЛОНІАЛІЗМУ НА СХОДІ

Становлення, типологія та еволюція колоніалізму на Сході. Криза і розпад колоніальних імперій на Сході, етапи та наслідки деколонізації країн Азії та Африки. Неокolonіалізм.

INFORMATION AGENCIES OF THE COUNTRIES OF THE EAST: HISTORY AND MODERNITY (ІНФОРМАЦІЙНІ АГЕНТСТВА КРАЇН СХОДУ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ)

Становлення, розвиток, способи роботи і джерелознавчий вимір інформаційних агентств країн Сходу.

СХІДНИЙ СЕГМЕНТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Типологічні й структурно-функціональні особливості та роль східних народів в історії України. Східні народи в давній, середньовічній, модерній і сучасній історії України.

ПОЛІТИКО-ДИНАСТІЙНА ІСТОРІЯ ВІЗАНТІЇ

Сутність і специфіка політико-династійної історії Імперії ромеїв на етапі становлення, «темних віків», класичної і пізньої доби.

СЕРЕДНЬОВІЧНА ТА МОДЕРНА РУСЬ-УКРАЇНА В ТЕКСТАХ ТА УЯВЛЕННЯ СХОДУ

Арабо-персидські, єврейські та османо-турецькі джерела про основні етапи та ключові події в історії українського середньовіччя і ранньомодерної доби. Особливості термінології та означень топографії, соціальних груп та їхнього повсякдення у східних джерелах. Специфіка уявлень про середньовічну і модерну Русь-Україну східних інтелектуалів та його трансляція в середовищі своїх етносів.

Структура завдання кваліфікаційного іспиту та критерії оцінювання письмової відповіді здобувачів ступеня вищої освіти «магістр»

1. Кваліфікаційний іспит складають здобувачі, що пройшли відповідні компоненти освітньо-наукової програми.
2. Знання та вміння, продемонстровані здобувачами, оцінюються за 100-бальною шкалою.
3. Кваліфікаційний іспит містить чотири аналітичні питання з обов'язкових компонентів освітньо-наукової програми.
4. На виконання екзаменаційної роботи відводиться 3 години.
5. Письмова екзаменаційна робота (у тому числі чернетка) виконується ручкою синього або чорного кольору на бланках письмової роботи. Здобувач заповнює бланк, у якому вказує: своє прізвище, ім'я та по батькові; факультет та спеціальність, за якою проходить підготовку; номер екзаменаційного білету; записує відповіді на запитання екзаменаційного білету. Бланк письмової відповіді, підписаний здобувачем, здається членам Екзаменаційної комісії, які проводять іспит.
6. Екзаменаційний білет кваліфікаційного іспиту містить 4 питання. Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно відповівши на всі запитання – 100.
7. За відповідь на одне питання здобувач одержує від 0 до 25 балів:

Кількість балів	Критерій оцінювання знань здобувачів
21-25	Здобувач ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, продемонстрував володіння методологією роботи за фахом та уміння послідовно, логічно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати історичні факти і події, вміє відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, робити правильні й достатньо аргументовані висновки і узагальнення, чітко орієнтується в науковій періодизації історії тощо.
16-20	Здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між історичними явищами. Водночас, у засвоєнні програмного матеріалу виявлені певні прогалини, у відповіді на питання допущені окремі помилки чи неправильні формулювання
11-15	Здобувач у цілому послідовно і логічно, самостійно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння фахової термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів; встановлює послідовність і тривалість історичних подій; використовує історичні документи як джерело знань. Між тим, у засвоєнні програмного матеріалу виявлені суттєві прогалини, у відповіді на питання допущені помилки, неправильні формулювання.
6-10	Здобувач лише частково відтворює основний зміст теми; може дати стисло характеристику історичній події чи постаті; встановити послідовність подій на основі знання їх дат; у цілому правильно вживає історичні терміни. Між тим, відповідь на питання невпевнена, нелогічна, неточна.
1-5	Здобувач плутається у значній частині програмного матеріалу; відповідаючи на запитання, визначає лише певні ознаки історичних понять, називає окремі дати. У відповіді відсутня належна аргументація, допущено суттєві помилки у висновках, при викладі фактів і подій тощо.
0	Здобувач не знає більшої частини програмного матеріалу з даної теми, відповідь на питання непослідовна, нелогічна, без належної аргументації, допущено грубі помилки при вживанні спеціальної термінології, викладі фактів і подій, у висновках тощо.

8. Оцінка за іспит – це сума балів, одержаних за відповіді на запитання з екзаменаційного білету.

9. Мінімальна позитивна оцінка кваліфікаційного іспиту з фаху складає 60 балів.

10. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

ЗРАЗОК

екзаменаційного білету кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 032 Історія та археологія для здобувачів освітнього ступеня «магістр» за ОНП «Сходознавство».

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОР «Магістр»

Спеціальність: **032 Історія та археологія**

Освітньо-наукова програма «Сходознавство»

Кваліфікаційний іспит з історії та археології

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Діагностика вивчення історії.
2. Політико-династійна історія Візантії в епоху «темних віків».
3. Європейська колоніальна експансія в Африці.
4. Типологія та динаміка доцивілізаційних людських спільнот.

Затверджено на засіданні Вченої ради історичного факультету
протокол № _____ від «_____» _____ 20__ р..

Головуючий _____ Тарас ПШЕНИЧНИЙ